

EMLÉKEZÉS ÉS ÜNNEPLÉS A MENHÁZBAN

Fotó: Kollár Zoltán

VEZETŐSÉGI GYŰLÉS

„A tagok örömmel vették tudomásul, hogy az utóbbi időben több olyan hittestvérünk is elkezdett rendszeresen járni rendezvényeinkre, akik...”

2

A FÁK ÁRNYÉKÁBAN

„A program második részében Kurucz Ákos rabbi tanítását hallgattuk meg tu bisvát ünnepéről. A vetített képes prezentáció kitért...”

3

SZOMORÚ TAVASZ

„Idén szomorúan virágoznak a pacsok, termőhelyükön zajlottak a legborzalmas terrorcselekmények. Reméljük, hogy jövőre...”

7

Purimi előzetes

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton hív meg mindenkit purimi ünnepségére, melyet **2024. március 24-én, vasárnap 14:30-kor** tartunk a Menház Wallenstein Zoltán termében.

Program:

- Megila (Eszter könyve) felolvasása – **dr. Kurucz Ákos** rabbi
- **Debrecen Dixieland Jazz Band** koncertje a Wallenstein Zoltán teremben
- Ünnepi tombola és hagyományos ételek

Szeretettel várjuk az érdeklődőket, a jelmezben, álarcban érkezők ajándékot kapnak!

Széder este

A Komáromi Zsidó Hitközség idén is megrendezi hagyományos széder estjét, melyre **2024. április 22-én**, hétfőn (első széder) **18:00-tól** kerül sor a Menházban Riszovannij Mihály vezetésével. A kóser vacsorát Budapestről biztosítjuk. Regisztráció 2024. március 15-ig a titkárságon vagy a kile@menhaz.sk címen.

Debrecen Dixieland Jazz Band

A Debrecen Dixieland Jazz Band megalakulásától fogva számos hazai és külföldi meghívást kapott és 1985 óta a Debreceni Jazz Napok állandó résztvevője. A zenekar fennállásának 40 éve alatt több mint 1200 koncertet adott és Európa csaknem összes országában és két alkalommal a jazz őshazájában, az Egyesült Államokban, ezen belül New Orleans-ben is, nagy sikert aratott.

Az együttes munkáját eddig több elismeréssel jutalmazták: Hajdú-Bihar megye Aranyérme, Debrecen Megyei Jogú Város Csokonai-díja, Debrecen Kultúrájáért díj, a Megéve-i Jazz Verseny Közönség Díja. A Debrecen Dixieland Jazz Band része Debrecen Értéktárának is.

A zenekar tagjai: Gyarmathy István klarinét, zenekarvezető; Kovács János trombita/ének, művészeti vezető; Kovács Marietta hegedű/ének; Tóth Dániel harsona; Tikász Sándor bendzsó/gitár/ének; Kerekes Imre tuba; Zádor Tamás gitár; Mező Orbán dob.

Gyászjelentés

Fájó szívvel értesültünk Izraelből, olvasónk Spielman Erzszi haláláról. 2022-ben lapunk hasábjain is köszöntöttük 100. születésnapja alkalmából: „Spielman Erzszi 1922. október 28-án született Komáromban, Steiner Imre és Ilona gyermekeként, Magda testvéreként. A Vészkorszak alatt Auschwitzba deportálták, ahol a tágabb családjából sokakat elpusztítottak, az áldozatok között volt édesanyja is. A városba visszatérve Spielman Misivel kötött házasságot, aki szintén a településen született. Az első fiuk megszületése után, 1949-ben kivándoroltak Izraelbe. A kezdetektől Ma'anit kibucban él. Két fia, egy lánya, tíz unokája, tizenkilenc dédunokája van. A jó gének, a szerencse, az akaraterő járulhatott hozzá a szép kor megéléséhez. A mai napig sétál, úszik a medencében, olvas, keresztrejtvényeket, sudokut fejt.”

A család gyászában osztozunk, emlékét megőrizzük!

a Komáromi Zsidó Hitközség vezetősége,
a Hitközségi Híradó szerkesztői

Vezetőségi ülés

A Komáromi Zsidó Hitközség vezetősége 2024. február 7-én tartotta ülését, hibrid formában, melyen minden vezetőségi tag megjelent. Az ülés főbb témái az alábbiak voltak: A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége által létrehozott alapok helyzete, ezen belül részletesen értékelték a „Közösségi fejlesztési alap”-ban 2023-ban a KZSH által elért pontszámokat és megvitatták a Moreshet fejlesztési alapra az idén benyújtandó pályázatunkat. Tájékoztató hangzott el a KZSH további pályázatairól. Kiemelt feladat a Holokauszt 80. évfordulójára rendezendő események lebonyolítása. A tagok örömmel vették tudomásul, hogy az utóbbi időben több olyan hittestvérünk is elkezdett rendszeresen járni rendezvényeinkre, akik eddig nem voltak aktívak, szeretnénk, ha ők tartósan a KZSH tagjai lennének.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Saláth Magda, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, tel.: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

A KZSH-t, a Shalom klubot és a HH-t támogatották: Kissová Anna (Pozsony), Földes Ondrej (Pozsony), Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség, Šajmovičová Zuzana (Pöstyén), Wohlstein Alexander (Pozsony), Jarossová Judita (Pozsony), Schmeidek František (Bécs), Horváth-Jobbágy Réka, MUDr. Balázs Ferenc, Szalay Vilma, Bósa Anna és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

A Shalom klub Komárom városától erre az évre is támogatásban részesült. Köszönjük!

Határidőre leadtuk a macesz és a többi pészahi termék rendelését. Az áruk érkezése márciusban várható.

A háború miatt több hónapig nem kézbesített leveleket a Szlovák Posta Izraelbe. Év elejére elhárultak az akadályok, izraeli olvasóinknak visszamenőleg kézbesítettük a kimaradt számokat.

Hitközségünk idén is részt vett a komáromi hajléktalanok téli ellátásában. Közösségünk részéről a feladatokat Kollár Zoltán koordinálta.

Új könyvekkel gazdagodott a Spitzer Béla Kiskönyvár. Előzetes bejelentkezés után várjuk olvasóinkat!

Továbbra is várjuk online és offline programjait a menhaz@menhaz.sk e-mail címen.

Támogatóink / naši sponzori:

KULT
MINOR

FOND NA PODPORU KULTURY NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

Emlékezés a fák árnyékában

Február 4-én vasárnap ismét összegyűlünk a Menház Wallenstein Zoltán termében, hogy a Shalom klubban közösen emlé-

kezzünk meg a Vészkorszak áldozatairól az ENSZ Holokauszt Emléknapi keretében, illetve Tu Bisvát alkalmából megünnepeljük

a fák születésnapját. A megjelenteket, köztük Keszegeh Béla polgármestert Paszternák Tamás, a Komáromi Zsidó Hitközség koordinátora köszöntötte. Vendégünkkel, Farkas Zsófiával, a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár főkurátorával Paszternák András beszélgetett a Szentanúk című nemrégiben megjelent kötetről. A gettók, lágerek, munkaszolgálat megrázó élményeit megjelenítő traumaábrázolásokat összegyűjtő könyv létrejöttéről, küldetéséről hallottunk, megismertük a főkurátor munkáját, a kiadványban megjelent tanulmányokat.

A program második részében Kurucz Ákos rabbi tanítását hallgattuk meg tu bisvát ünnepekről. A vetített képes prezentáció kitért a jeles nap ma emberének szóló üzenetére is. Közösen fogyasztottuk el a tizenötféle gyümölcsöt és a Budapestről érkezett kóser szendvicseket.

A program a regionális és helyi sajtó élénk érdeklődése mellett zajlott.

PA

A mesterséges intelligencia a közösség szolgálatában

Február 13-án a Komáromi Zsidó Hitközség online klubjának, az Ajve! Ajve!-nak volt vendége a Lauder Multiverzum Innovációs Tér (MIT) Diáklabor szakmai vezetője, dr. Paszternák András.

A Szlovákiából, Magyarországról, Izraelből, Svájcban és az USA-ból bejelentkezett érdeklődők megismerkedhettek a Diáklabor oktatási célkitűzéseivel, programjaival, a jelenleg is zajló fejlesztésekkel. Gyakorlati példákon keresztül – melyek egy részéről a LAMA kurzusunk során tanultunk – térképeztük fel a családi hangulatú virtuális összejövetel közönségével a mesterséges intelligencia mindennapjainkra gyakorolt hatását. Az este a jelenlévők élénk diskurzusával zárult.

Rossz zsidók – a Gólem Színház előadása Komáromban

Február 12-én vendégszerepelt a Komáromi Jókai Színház stúdiószínpadán a budapesti Gólem Színház társulata Joshua Harmon Rossz Zsidók című előadásával Borgula András rendezésében. A darab London és New York után került bemutatásra Budapesten. A Komáromi Zsidó Hitközség érdeklődő tagjai közül 16 fő vett részt a szórakoztató előadáson. Köszönjük a hitközség vezetőségének a szervezést és jegyeket!

Fotó: golemkozpont.hu

Könyvbemutató

Február 14-én Klement Terézia szervezésében került sor a komáromi Nyugdíjas Klubban Illés György Rekvium a Muszosokért című könyvének bemutatására. A főhőst, a szerző hozzátartozóját a nagykatai bevonulástól a doni áttörésig követhetjük. Illés György a keleti fronton elpusztult magyar munkaszolgálatosoknak (muszosnak) állít emléket. A hallgatóság főleg a klub tagjaiból került ki, a hitközséget Pasternák Antal elnök és felesége képviselték. Ugyanezen a napon Dél-Komáromban a Jókai Mór Könyvtárban került sor író-olvasó találkozóra.

Koszorúzás Komáromban

Február 6-án, kedden Zsolt Béla író, publicista egykori szülőházának falán található emléktáblánál megemlékezésre került sor halálának 75. évfordulója alkalmából. Számadó Emese, a Klapka György Múzeum igazgatója idézte fel Zsolt Béla munkásságának és életútjának főbb állomásait, majd Vajda Bence alpolgármester koszorúzott. Közösségünkben Pasternák Antal, elnök és dr. Novák Tamás, vezetőségi tag vettek részt a megemlékezésen.

Mi újság a „Rabbiképzőben”?

Az Egyetem vezetőségével beszélgettünk

Milyen képzéseket kínál az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem a most felvételizőknek?

Az OR-ZSE szeretettel várja a jelentkezőket a judaisztika, a felekezeti szociális munkás és az egyházi/felekezeti közösségszervező alapképzésekre, illetve a zsidó kultúratörténet mesterképzés fogadja a már diplomás jelentkezőket. Aki még magasabb képzettséget kíván szerezni, annak melegen tudom ajánlani az egyre nagyobb elismerésnek örvendő Vallástudományi Doktori Iskolánkat. Ezekon a képzéseken szívesen látjuk felekezeti hovatartozástól függetlenül a hallgatókat. A kifejezetten felekezeti képzéseinkre, mint a rabbiszak, a kántor szakirányú továbbképzés, az előimádkozó képzések a zsidó vallású férfi hallgatók jelentkezését várjuk, a hitoktató képzésre pedig nemtől függetlenül jelentkezhet minden zsidó vallású hallgató. Együttműködve a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolával, idén egy új szakot is indítottunk: az összehasonlító vallástörténet mesterképzést, amely a monoteista vallásokkal foglalkozik, és amelynek keretében lehet például vallásdiplomáciára, vagy akár vallási turizmusra, örökségvédelemre is specializálódni.

Miért érdemes Önöket választania egy fiatalnak? Miként teszük vonzóvá a felsőoktatási intézményt a jelentkezőknek?

Nálunk a zsidóságról – a zsidó vallásról, kultúráról és történelemről autentikus, a zsidóságot többnyire nem csak könyvekből,

hanem személyes életükben is megélt tanároktól lehet tanulni. Sokan közülük külföldi egyetemeken szereztek képesítéseiket, oktatói tapasztalataikat.

Mindeközben azt hiszem, mi vagyunk az ország egyik legcsaládiasabb, legbarátságosabb egyeteme. Kis létszámú képzéseinken lehetőség van személyes mentorálásra, szoros szakmai kapcsolat kialakítására az oktatókkal és a többi diákkal, ügyintézőink nagyon megértőek és rugalmasak. A szakok jelentős részének követelményei teljesíthetőek heti egy-két nap jelenléti órával, tehát akár munka mellett is. Az Egyetem egyre aktívabban kommunikál a közösségi média felületein, és most készül az új honlapunk.

Miként zajlik a felvételi eljárás?

Az Egyetem honlapján megtalálható jelentkezési lapot kitöltve, közvetlenül az Egyetemen kell jelentkezni. Minden szakon személyes felvételi beszélgetés van, ahol a jelentkezők és a szak oktatói megismerhetik egymást. A beszélgetéshez való felkészüléshez a szakok más-más olvasmánylistát ajánlanak, amely megtalálható az Egyetem honlapján. A felvételi során figyelembe vesszük a jelentkező érettségijét, esetleges korábbi diplomáit.

Melyek voltak a legfontosabb rendezvények, események az egyetem életében 2023 folyamán? Milyen tervekkel tekintenek a jövőbe?

Az elmúlt évben az Egyetem az európai felsőoktatási szabványainak megfelelő-

vé alakította az összes képzésen a képzési és kimeneti követelményeket, korszerűsítette a tanegységlistákat, és annak érdekében, hogy a lehető legmagasabb oktatást tudjuk biztosítani diákjainknak, jelentősen szigorítottuk minőségbiztosítási eljárásainkat.

Az év során több rendkívül érdekes szakmai, tudományos konferenciát szervezett az Egyetem, ezek közül némiképp igazságtalanul csak egyet szeretnék kiemelni: 2023 őszén a Szegedi Tudományegyetemmel együttműködésben a Rumbach Zsinagógában tartottunk egy három napos konferenciát az „Elfajzott művészet”-ről, megemlékezve ezzel Max Nordau halálának 100. évfordulójáról. Szerénytelenség nélkül mondhatjuk, hogy a konferencián a társadalom- és bölcsészettudományok színe-java, köztük több akadémikus is előadást tartott, és a konferencia záróeseményeként Fischer Iván és a Budapesti Fesztiválenekar adott koncertet. Éppen most dolgozunk a konferenciakötet szerkesztésén.

Ugyanakkor igyekszünk reagálni az aktualitásokra is. A népszámlálás eredményeinek nyilvánosságra hozása után közvetlenül nagy érdeklődést kiváltó kerekasztal-beszélgetést szerveztünk a különböző tudományágak képviselőinek. A fő téma természetesen az egyházakat érintő adatok voltak.

A következő évre több konferenciát tervezünk, ezek egy részét nemzetközi együttműködésben, illetve nemzetközi előadókat meghívva. Több konferencia foglalkozik majd a Holokauszt 80. évfordulójának apropóján zsidó teológiával, kortárs történelem-elméleti és emlékezetpolitikai kérdésekkel.

A 2023-as év egyik legérdekesebb eseménye az volt, amikor Egyetemünk egyik ékkönyvtárunkból, az egész Európában páratlan értékű könyvtárunkból, a náci által elrabolt könyvek közül néhány kiemelten értékes régi darabot visszakaptunk, hála a heidelbergi Hochschule für Jüdische Studien könyvtárának és vezetőinek. Könyvtárunkban az elmúlt években fontos állományvédelmi és digitalizációs munkák folynak. Reméljük, hogy ebben az évben a Mazsihisz és a kormány segítségével újabb nagy lépéseket teszünk a könyvtár fejlesztésében is.

Balázs Gábor rektorhelyettes
Komoróczy Szonja Ráhel rektorhelyettes
Darvas István főrabbi, elnök

Európai Zsidó Nők Konferenciája Pozsonyban

Marta Györiovát kérdeztük

2024 májusában Pozsonyban rendezik meg az Európai Zsidó Nők Konferenciáját. Mi a találkozó célja, kiket várnak az eseményre?

Szeretnénk hinni abban, hogy 2024 májusára véget ér a háború Izraelben és Ukrajnában is. Véget érnek a szenvedés és a fájdalom szörnyű napjai, amelyek, sajnos, jelentős mértékben érintik a nőket. A Zsidó Nők Európai Konferenciájának célja, hogy a Zsidó Nők Világszervezete (ICJW) más, elsősorban kelet- és közép-európai tagozatainak tagjait hívja meg, hogy a konferencia keretében workshopokat és előadásokat szervezzenek a szlovákiai zsidó örökségről, a szlovákiai zsidóság történetéről, a neves zsidó nők életéről és munkásságáról stb. A kulturális estek során a hagyományos zsidó zene, a klezmer és a szlovák népzene megismerésére összpontosítunk. Az előzetes felmérés szerint a konferenciára 90-100 hölgyet várnak Európából és a világ minden tájáról (pl. Mexikó, USA, Latin-Amerika, Izrael stb.). A konferencia célja, hogy a szlovákiai nők találkozhassanak a világ minden tájáról érkező zsidó asszonyokkal, új ismeretekre és tudásra tegyenek szert, valamint tapasztalatcsere révén megtalálják a hagyományörzés legjobb formáját. A külföldről érkező résztvevőknek egyedülálló lehetőségük nyílik arra, hogy meglátogassák a zsidó emlékhelyeket, mint például a Chatam Sofer Mauzóleumot, a Zsidó Kultúra Múzeumát, a Zsinagógát, a Holokauszt Emlékművet és a pozsonyi Zsidó Múzeumot. A konferencia programja betekintést nyújt a szlovákiai zsidók gazdag és egyedülálló történetébe és kulturális örökségébe.

Kik a szervezők, mi motiválja Önöket, és miért fontos, hogy a zsidó nők rendszeresen találkozzanak?

Mielőtt válaszolnék erre a kérdésre, szeretném bemutatni az ICJW – International Council of Jewish Women szervezetet, azaz a Zsidó Nők Nemzetközi Tanácsát. Az ICJW-t 1912-ben zsidó nők szervezeteként alapították. Ma világszerte 33 tagozata van, ebből 22 Európában. Egy nonprofit, apolitikus szervezet, de az ENSZ, az EU és az UNESCO emberi jogi, különösen a gyermekek és a nők jogait védő bizottságaiban tanácsadói szerepet lát el. További információkért látogasson el az icjw.org weboldalra. 2024. május 19-23. között az ESTER

Egyesület a CCJW – Csehországi Zsidó Nők Társaságával közösen, amelyet Alice Veselá (ICJW Prága) képvisel, akit a 2022-2026-os ciklusra az ICJW Europe elnökévé választottak, és a cseh tagozat látja el az Európai Régió elnökségét erre az időszakra, Pozsonyban rendezik meg a Zsidó Nők Konferenciáját, amely az ICJW szervezet immár XVII. európai konferenciája lesz.

A konferenciát a világban uralkodó nagyon nehéz helyzetben, az ukrajnai és az izraeli háború, az európai és világviszonylatban egyre erősödő antiszemitizmus időszakában készítjük elő. Mindazonáltal szeretnénk megmutatni, hogy a zsidók, a zsidó nők Európában mindig is a társadalom részei és a társadalmi és kulturális élet meghatározó részei voltak. Szeretnénk segíteni a következő generációnknak is abban, hogy mindig őrizzék meg hagyományaikát és valósítsák meg önmagukat kulturális és társadalmi téren egyaránt. A konferencia más országokból érkező résztvevőit tájékoztatjuk majd arról, hogy Szlovákiában hogyan érvényesülnek a zsidó kisebbség jogai, és szeretnénk rámutatni a holokauszt szlovákiai történetére, amely nagyban különbözik más országoktól, valamint a miniket, nőket sújtó problémákra.

Évtizedek óta szervez programokat zsidó nők számára Szlovákiában országos és regionális szinten egyaránt. Változtak a résztvevők és a célok az utóbbi években?

Igen, az ESTER évtizedek óta különböző módon tevékenykedik. Nagyon sok év, hónap, nap és óra aktív munkája van benne.

Az ESTER Egyesület 1996-ban vált az ICJW világszervezet egyik tagjává, azóta számos és sokféle, a szlovákiai zsidóság életét, történelmét és kultúráját érintő és ezen belül a nőkre összpontosító tevékenységet fejtünk ki, projektet szerveztünk. Az ESTER Egyesületnek a kezdetekkor több mint 100 tagja volt Szlovákia minden hitközségéből. Megalakulásunkkor jelentős támogatást kaptunk Pavol Traubner, František Alexander és Peter Salner uraktól, a szlovákiai hitközségek elnökeitől és elsősorban országszerte a szlovákiai zsidó asszonyoktól. Az ESTER Egyesület megalakulásának 20. évfordulója alkalmából 2016-ban Európai Konferenciát szerveztünk Kassán, amelyen több mint 50 szlovákiai, európai és izraeli nő vett részt. Sok tagunk már nincs közöttünk, sokuk „haját ezüst porral szórta meg az idő”, különböző betegségek gyötörnek bennünket, korlátozottak az utazási lehetőségeink is. Ezért aztán ebben az időszakban már a pályázataink központjában a kassai nők álltak. A zsidó nők számára jelenleg a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége mellett működő Nők Klubja szervez országos rendezvényeket.

Milyen mértékben tudják megszólítani a tagokat, mivel keltik fel a fiatalabb generáció érdeklődését?

A válasz erre a kérdésre nemcsak a mi szervezetünket, hanem az ICJW számos tag-szervezetét is foglalkoztatja világszerte, különösen a kelet-európai országokban.

Folytatás a 7. oldalon.

Zsidó gyerekek a Duna-partról

Szemelvények Herzog Itzhak kéziratából – 33. rész

A hetvenes évek

Slomó öcsém már 3 éve tanult Bolognában. Feri bácsi fizette a tanulmányait, ő maga nehezen dolgozott a mosodában. Bérelt egy üzletet is, ahol anyám besegített. Szemadar szépen nőtt, nagyon pajkos volt, kissé kövér. Meg kell említenem a szomszédainkat is, egy nagyon kedves török származású családot, akikkel nagyon jó viszonyban voltunk. Két gyerekük volt, az asszony Violetta sokszor segített, tanácsokat adott Juditnak a lányok nevelésével kapcsolatban. Vigyázott a gyerekekre, ha Juditnak dolga volt. Mindig megkínált finom süteményekkel, melyek török recept alapján készültek.

Tartalékos szolgálatra a Szezei-öbölbe vonultam be, itt állították fel az ütegünket. Egy napon egyiptomi MÍG harci gépek támadták meg az egységünket. Tüzet nyitottak ránk, egy gépet sikerült lelőnünk. Komoly gépfegyver tűz zúdult ránk, többen megsebesültek. Átestünk a tűzkeresztségen, de büszkék voltunk, hogy lelőttünk egy gépet. 1975-ben áthelyeztek a gyár katonai egységébe, minden évben egészen 1982-ig, ötven éves koromig a déli sivatagban szolgáltam két hetet tartalékosként. Ott volt egy kísérletező állomás, mi őriztük a drága felszereléseket. Ez számomra olyan volt, mint egy üdülés, kikapcsolódás a munkából. Kb. tízen voltunk, magunknak főztünk a szabadidőben célba lőttünk. Mindig elolvastam legalább félig egy könyvet.

Dalitka és Szemidka szépen nőttek, Dalitka még mindig szégyenlős, a kicsi egészségi nehézségekkel is küzdött. Sokszor túráztam, mert kellett a pénz és nagyon sok munka is volt. Elkezdtünk foglalkozni a gondolattal, hogy egy új modern lakásba költözzünk. Sajnáltuk a kertet, de kellett a nagyobb tér. Ekkoriban viszonylag kevés lakás épült, így nagyon megörültünk, amikor tőlünk száz méterre lévő üres telken megláttunk egy táblát arról, hogy építkezés kezdődik a szomszédunkban. Másnap Hafifára rohantunk a vállalkozóhoz, bejelentettünk egy 107 négyzetméteres lakásra. Ez az utca egy híres rabbiról volt elnevezve, akit szintén Herczognak hívtak.

Éppen a tartalékos szolgálaton voltam, amikor Juditkának sikerült jó áron eladnia a lakásunkat. Talpraesett asszony volt már akkor is. Nagy kölcsönt vettünk fel az üzemtől és a szüleim is segítettek. Judit nagyon

Fotó: Wikipédia

odaadó anya volt, nem engedte bölcsődébe, ovódába a lányokat, mert látta, hogy ott nem szentelnek elég figyelmet a gyerekeknek. Ötévesen, amikor már kötelező volt, természetesen jártak ovódába. A kertünkben volt hinta és homokozó. A feleségem sokat foglalkozott a gyerekekkel, bár alig volt szabadideje a munka mellett. Ráhárult a takarítás, a főzés, péntekenként segitettem neki a padló felmosásával. Ekkoriban még senkinek sem volt parkettája errefelé, minden lakásban kővel burkoltak.

Sógorom, Slomo, aki a légiiparban dolgozott Tel-Avivban, néha ellátogatott hozzánk és érdekes eszmecseréket folytattunk a válásról. Manapság nagyon rosszul él, elvált, a gyerekével nincs kapcsolatban. Megszakította a kapcsolatot a családdal is. Tehetséges a festészetben, a fa munkákban, perzsa költők verseit is fordította. Juditék összesen nyolcan testvérek, két fivér – közülük az egyik már itt született – és hat lány. Ketten a falunkban laknak, a férjük már nem él. A lányok egyike Kanadában lakott 30 évig, elvált majd visszajött. Másikuk nagyon jól ment férjhez, egy tehetséges üzletemberhez, aki a semmiből küzdötte fel magát, tizenöt alkalmazottal egy nagy fűszer, ital, cigaretta nagykereskedése van. Pészhakor pászkát is forgalmaz. Nagy, tágas villában élnek. Egy másik testvér egy ügyes villany- és vízvezetékészrelő fele-

sége. Öccse tisztként szolgált, hadirokkant ő is szívesen fest, mozaikokat készít, nagyon tehetséges. Híres festők festményeit jól reprodukálja, nálunk is lóg néhány alkotása a falon. Még a katonaságban együtt meneteltem vele Galileából a Genezáreti-tóhoz, bár már ekkor sem voltam fiatal.

1973 májusában költöztünk át az új lakásba, sok dolgot a gyerekkocsiban tolvá vittünk át illetve bőröndökben. Egy szép konyhát rendeltünk, nem azt, amelyet a vállalkozó ajánlott, mi márványból szerettünk volna. Judit a kis szobában dolgozott, a leánykák együtt aludtak. Sok asztalosmunkát magam csináltam. Ekkor még senki sem sejtette, mi fog történni az ősszel. Az élet a megszakított mederben folyt, újra kezdtem dolgozni a vállalkozónak munka után. Nyáron újra bevonultam és ekkor erős fájdalmakat éreztem a vesémmél. Slomo öcsém, aki már egy kórházban dolgozott, beutalt. Kiderült, hogy egy kő akadt meg a húgycsővemben. A földön másztam gyakran a fájdalomtól, megpróbálták eltávolítani, de nem sikerült. Ha zaengedtek, azt tanácsolva, hogy dolgozzak, ugráljak sokat féllábon, hátha kijön a kő. Tényleg így is történt, a rizsszem nagyságú kő egy reggel távozott. Szerencsére azóta nem volt problémám a vesémmel.

(A részletet a szerző engedélyével közöljük.)

DR. ORNA
MONDSCHIN

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből Szomorú tavasz

Tu bisvát, a fák ünnepe jelzi a tavasz közeledtét. A mandulafák ilyenkor kezdenek virágozni, az egész természet színessé válik. Az egyik legkedveltebb tavaszi virág a pipacs. Már említettem tavaly, hogy mennyire sikeres a Dárom Ádom, a „piros dél fesztivál”, amely az ország déli részén levő mezőkön, a gázai határsáv kibucáiban zajlik. Ilyenkor az ország minden részéről érkeztek a látogatók, a rendezvénysorozat hatalmas siker volt. Sajnos október 7. óta minden megváltozott, a falvak, városok és a kibucok ebben az övezetbe nagy veszteségeket szenvedtek ember életben és anyagokban. Még mai nap is 136 fogoly van Gázában, a háború még nem fejeződött be. Egyhangú döntés volt, hogy ebben az évben elhalasztják a pipacsfesztivált. Idén szomorúan virágoznak a pipacsok, termőhelyükön zajlottak a legborzalmas terrorcselekmények. Reméljük, hogy jövőre a pipacsok is boldogabbak lesznek.

Az ország északi részén nagyon sok eső esett és a legmagasabb hegyet, a Hermont gyönyörű fehér hólepel borítja. Sajnos a

pompás vízeséseket, a természet legszebb arcát csak messziről lehet csodálni. Ilyenkor csendes és biztos időkben a szállodák teli voltak és a sípályákon hosszú sor állt a felvonónál. Voltak, akik reggel 4 órakor elindultak otthonról, hogy időben érjenek az ország északi részére és élvezzék a természet tavaszi csodáit. Ez mind a múlté. Az ország északi településeiről kilakoltatták az embereket, mivel Libanon felől a terroristák megállás nélkül lőnek az izraeli területekre, lakosság komoly veszélyben van. A kirándulók is elmaradtak, az ottani természet is szomorú. Senki sem látogatja a tavaszi tájat, nem élvezi a téli sportokat.

A Kedves Olvasóim között, akik már el látogattak Izraelbe biztosan látják maguk előtt ezeket a helyeket és együttéreznek velünk. Azok, aki még nem jártak itt, reméljük, hogy hamarosan tudnak jönni egy csendes és biztonságos országba.

A tavaszi szezonban új gyümölcsök és zöldségek találhatók a boltokban, piacokon, ajánlatos többet fogyasztani ezekből.

Tavaszi saláták

Üdítő tavaszi saláta

Hozzávalók: 1 kis fej vörös káposzta, 1

Fotó: Wikipedia

sárgarépa, 1/2 kis fehér káposzta, 1 darab alma, 1 csokor retek, 1 citrom leve, 2 kanál olívaolaj, só.

Elkészítés: A zöldségeket és az almát tetszés szerint vágjuk és meglocsoljuk a citrom- és olajkeverékkel.

Színes saláta

Elkészítés: kifőzünk 1 pohár rizst, hozzáadunk friss vagy konzerv főtt kukoricát és zöldborsót. Díszítjük apróra vágott petrezselyemmel és friss paradicsommal. A tálaláskor lehet a tálba friss salátalevelet rakni és rá a salátát. Citromlével, olívaolajjal, sóval és borssal ízesíthetjük. Jó étvágyat!

Folytatás az 5. oldalról.

A holokauszot elpusztította közösségeink nagy részét, következményei mindmáig érezhetők. Ezekben az országokban – Szlovákia is ezek közé tartozik – kevés a zsidó nő, és még kevesebb azok száma, akik megszeretnék őrizni a hagyományait. Keresünk azokat a közös utakat és módszereket,

amelyekkel meg tudjuk szólítani a fiatal zsidó nőket. Ez a kérdés az ICJW Végrehajtó Bizottságának is egyik fontos napirendi pontja volt, amely 2023 novemberében Panamában ülésezett.

Mindazonáltal úgy gondolom, hogy vannak még tartalékaink a fiatal családok, a vegyes házasságok problémáinak megoldása, illetve a fiatalok oktatása, az érdekes műhelymunkák, előadások, beszélgetések, a zsidóság történelmi helyszíneinek látogatása terén.

Nemcsak gondolom, hanem hinni is szeretnék abban, hogy a zsidó nőknek helyük lesz a közösségeinkben, hogy támaszaik lesznek. Abban, hogy nemcsak a hanuka-partikon, purimi bálakon, tematikus kirándulásokon, koncerteken tevékenykednek majd, hanem meg akarják majd tanulni, hogyan kell barcheszt sütni, hogyan kell elkészíteni a jellegzetes zsidó ételeket, hogyan kell meggyújtani a szombati gyertyát, és hogyan kell megélni a gazdag zsidó hagyományokat.

Ha valakit érdekel a konferencia, hol kaphat bővebb információt?

A konferenciáról 2024 februárjában levélben tájékoztatunk minden szlovákiai zsidó hitközséget és külföldi szervezetet. A konferenciáról a Kile magazinban és a Ros Chodeshben is szeretnénk beszámolót közzélni. Nagy örömünkre szolgál, hogy Pozsony polgármestere, Matúš Vallo úr elvállalta a konferencia védnökségét.

Alice Veselá asszonnyal együtt igyekszünk elérni, hogy a konferencia elérje a kitűzött célokat, és a különböző problémák, különösen az értelmetlen izraeli és ukrainai háború ellenére együtt „szmúzsolhassunk”.

Szeretném megköszönni Paszternák Tamás úrnak, a Hitközségi Híradó főszerkesztőjének, hogy újságja hasábjain tájékoztat a közelgő pozsonyi Európai Zsidó Nők Konferenciájáról.

Az interjú tartalmát Alice Veselá asszonnyal, a CCJW-Csehországi Zsidó Nők Társasága képviselőjével konzultálták.

Židovské dedičstvo mesta Tata

Rozhovor s laureátkou ceny Kehila Mónikou Kövesdi

Narodila som sa v roku 1965 v Tate. Bola som žiačkou Gymnázia Józsefa Eötvösa v Tate, kde som dostala prvé silné impulzy, ktoré ma nasmerovali na filozofickú fakultu. V roku 1988 som ukončila štúdium dejín umenia a maďarského jazyka na Univerzite Loránda Eötvösa. Od roku 1994, teda už takmer 30 rokov, pracujem ako muzeologička v Múzeu Domokosa Kunyu v Tate. V rámci mojej výskumnej práce sa venujem predovšetkým bohatému umeleckému dedičstvu mesta Tata a starám sa o zbierku výtvarného a užitkového umenia múzea. Som tiež matkou štyroch detí a mám dvoch vnúčikov.

Koncom leta ste na návrh Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes v Tatabányi získali cenu Kehila, gratuluje-me! Čo pre vás toto uznanie znamenalo?

Toto uznanie bolo pre mňa nečakanou poctou. V súčasnosti sa v Tate pod vedením bývalej starostky Katalin Kerti uskutočňuje intenzívny výskum miestneho historického izraelského cintorína, ktoré je národnou pamiatkou. Na tejto rozsiahlej práci sa podieľa viacero ľudí, ktorí si ocenenie v tomto roku zaslúžia viac. (Sú medzi nimi osobnosti, ktoré cenu získali už v minulosti.) Vedúci Spolku priateľov múzea v Tatabányi Zoltán Izsák sa intenzívne venuje kultúrnej misii v Tatabányi, plánuje podujatia, organizuje exkurzie a ako predseda spolku Hanny Szenes aj projekty zaoberajúce sa minulosťou i súčasnosťou židovstva. Na jeho pozvanie som sa zúčastňovala podujatí, prednášala som naposledy napríklad na tému „Židovské pamätné miesta a pamiatky v našej župe“.

Cena Kehila pre mňa znamená, že moja práca, ktorá sa čiastočne dotýka oblasti (dejiny judaizmu), ktorej výskum sa v súčasnosti zintenzívnili, nezostala bez odzvy. Úprimne aj touto cestou ďakujem za ocenenie Židovskej náboženskej obci v Komárne a Spolku maďarsko-izraelského priateľstva Hanny Szenes.

Ste historičkou umenia v Múzeu Domokosa Kunyu v Tate. Čo vaša inštitúcia ponúka návštevníkom?

Múzeum v Tate má vyše storočnú históriu. Bývalá piaristická zbierka sa na skutočné múzeum miestnej histórie rozrástla v období medzi dvoma svetovými vojnami v roku 1938 a po zosťatnení v roku 1950 vzniklo Múzeum Domokosa Kunyu. V profile nášho vidiecke-

ho múzea dominuje miestna história, na túto tému sú zamerané všetky naše zbierky. Historický charakter má aj naša stála expozícia s rímskym a stredovekým lapidáriom, renesančnou výstavou, rímskou miestnosťou s nástennými maľbami a novou expozíciou dejín mesta, ktorá sleduje novodobé dejiny mesta Tata, keď toto územie patrilo rodine Esterházyovcov. Naše expozície sú umiestnené v majestátnom, šesťstoročnom zámku. Žiaľ, stálu galériu nemáme, napriek tomu, že historické i súčasné umenie mesta, ako aj prestíž tunajšieho výtvarného umenia volajú po obrazovej galérii.

Múzeu Domokosa Kunyu patrí aj bývalá synagóga. Túto významnú budovu (barokovú synagógu v roku 1861 prestavali v romantickom štýle podľa projektov Ignáca Wechselmanna) zachránilo pred zničením práve to, že v nej bolo v 70-tych rokoch minulého storočia umiestnené múzeum. Až donedávna tu bolo múzeum antického sochárstva, potom boli sadrové odliatky vrátené do vlastníctva Múzea výtvarného umenia, budova teda čaká na rekonštrukciu a novú funkciu a v súčasnosti v nej príležitostne inštalujú výstavy.

Z bohatej činnosti múzea by som vyzdvihla podujatia, prednášky, náučné prechádzky, múzejné hodiny, tábory, dočasné výstavy, ktoré stálu expozíciu dopĺňajú – a kvôli ktorým sa oplatí Tatu navštíviť aj viackrát.

Prečo je dôležité, aby obyvatelia mesta Tata a Komáromsko-ostrihomskej župy poznali minulosť a každodenný život židovskej komunity, ktorá tu kedysi žila?

V Tate žila jedna z najväčších židovských komunít historickej Komáromskej župy, ktorá kedysi siahala aj na ľavý breh Dunaja a od 19. storočia táto komunita zohrávala významnú úlohu v živote mesta. Pri výskume miestnych dejín nemožno opomenúť historické a kultúrne fenomény spojené s činnosťou židovského meštianstva. V meste sa nachádzajú budovy spojené so židovským dedičstvom: obytné domy, medzi nimi budovy mestotvorného alebo pamiatkového významu, synagóga, pamiatkovo chránený izraelský cintorín, bývalá židovská škola a dokonca aj menej osídlená štvrť, tzv. Burgundia. S ich históriou sa spájajú osobnosti, osudy a životné púte, sčasti z obdobia emancipácie (napríklad huslista Ödön Singer, inžinier a vynálezca Ottó Bláthy

alebo Johanna Fischer Bischitz, žena známa svojou charitatívnou činnosťou) a súčasťou z obdobia holokaustu (príbeh prednostu Miklósa Tótha). Židovské dedičstvo je neoddeliteľnou súčasťou histórie nášho mesta, bez neho je obraz neúplný. Poučenie z osudu Židov je samozrejme oveľa väčšie, nie je to len ekonomický fenomén či historický fakt, ale univerzálne poučenie vo svetle našej minulosti a nášho bytia.

Máte ďalšie plány v oblasti výskumu miestnej histórie?

V súvislosti s predchádzajúcou otázkou musím spomenúť meno jednej z najvýznamnejších židovských rodín v Tate, rodiny Fischerovcov. Kariéra tejto rodiny začala stúpať koncom 18. storočia a v prípade Móra Fischera siahala až k tomu, že ho predstavili cisárovi a v roku 1867 získal šľachtický titul. Práve vďaka nemu a účasti na svetových výstavách v Paríži a Londýne sa stal herendský porcelán medzinárodne známym. Mnohí členovia rodiny, niekoľko jej generácií, zohralo významnú úlohu v histórii maďarskej keramiky. Mám pocit, že výstava keramiky prezentujúca históriu rodiny Fischerovcov na mňa ešte čaká. Na tejto téme – v súvislosti s keramikou zbierkou nášho múzea – pracujem už roky a možno budem mať čas a príležitosť výstavu uskutočniť. Bola by som rada, keby vďaka práci rodiny Fischerovcov Tata zaujala svoje zaslúžené miesto na mape maďarskej keramiky.

Katarína Mešková Hradská: Židovská škola

Od roku 1996 pracujem v Historickom ústave SAV, kde sa venujem problematike židovskej komunity na Slovensku v rokoch 1918 – 1945 s dôrazom na konečné riešenie židovskej otázky. Dizertačnú prácu som obhajovala na tému Nemecký poradca pre riešenie židovskej otázky Dieter Wisliceny a jeho činnosť na Slovensku.

Dizertácia mi zároveň vyšla ako samostatná publikácia. Ako riešiteľka domácich aj zahraničných vedeckých projektov som sa stala štipendistkou vedeckých inštitúcií v Nemecku, Francúzsku a Izraeli. Som editorkou dokumentov o politickej a publicistickej činnosti Jozefa Tisu, napísala som viacero kníh a vedeckých štúdií o slovenských židoch počas šoa, ktoré som uverejnila na Slovensku aj v zahraničí. Výraznou mierou som prispela k odhaleniu niektorých významných osobností slovenskej židovskej komunity a k ich odkazu pre súčasnosť. Som nositeľkou viacerých domácich aj zahraničných vyznamenaní a ocenení za prínos k popularizácii dejín Slovenska.

V roku 2023 vyšla vaša kniha s názvom Židovská škola. Prečo ste sa začali zaoberať touto témou?

Počas písania knihy o Židoch v 1. ČSR, o ich politických ambíciách a sklamaníach, sa mi vynorilo viacero otázok, ktoré ešte nie sú dostatočne spracované a ktoré si žiadali systematický vedecký výskum. Jednou z tých tém bolo aj židovské školstvo, a to v rôznych obdobiach vývoja slovenskej spoločnosti, čo bezprostredne súviselo s procesom zrovnoprávnenia Židov s ostatným

obyvateľstvom. Začala som skúmať vývoj židovského školstva, ako aj politické a spoločenské podmienky, ktoré ovplyvňovali jeho existenciu vrátane formovania školskej politiky v období 1. ČSR až po vyraďovanie židovských študentov zo všetkých škôl počas slovenského štátu. Mojim cieľom bolo verejnosť oboznámiť so systémom výučby židovských detí v školách v pracovných táboroch na Slovensku tesne pred tým, ako boli spolu s rodičmi deportované o do koncentračných táborov. Všetky uvedené fakty som pokladala za potrebné uverejniť a odstrániť tak hranicu nepoznania a absencie historických súvislostí.

Prečo je dôležité poznať, aký bol náboženský vzdelávací systém v minulosti?

V rámci uvedenej témy som sa venovala aj odkrytiu dejín niektorých vzdelávacích inštitúcií, ktoré boli striktné náboženského charakteru, čo bolo vzhľadom na dominantné postavenie ortodoxného židovstva úplne prirodzené. Ortodoxné náboženské obce boli pre deti svojich členov povinné zakladať, resp. udržiavať školy s teologickou výchovou, v ktorých sa vyučovalo výlučne židovské náboženstvo. Žiaci v nich získavali nielen základy judaizmu, ale postupne sa v nich formoval a prehľboval cit pre vlastnú židovskú identitu a uvedomenie si seba samého v židovskej komunite. Do vzdelávacieho systému vtedajšej doby zároveň prenikli idey židovského osvietenstva, ktoré v žiakoch síce pestovali židovského ducha, ale zároveň im otvárali obzor vzdelania z iného uhla pohľadu.

Komu je kniha určená? Ako bola prijatá odbornou verejnosťou?

Kniha je určená širokej čitateľskej verejnosti so záujmom o dejiny slovenskej židovskej komunity z rôznych aspektov. Moje dlhoročné skúsenosti (aj pedagogické) ma orientujú nielen na príslušníkov strednej a staršej generácie, ale predovšetkým na žiakov a študentov vrátane vysokoškolákov. Všetkým, bez rozdielu, sa usilujem sprostredkovať dejiny židovskej komunity, upozorniť ich na historické súvislosti a odbúrať tabuizovanú tému, ktorá v konečnom dôsledku vytvára bariéru, ale aj odmietanie židovskej komunity ako celku. Aj v tomto prípade platí, že čo je nepoznateľné, verejnosť automaticky odmieta. Kniha sa dosiaľ stretla so živým záujmom a verím, že si nájde svojich čitateľov.

Kde je možné zakúpiť publikáciu?

Kniha Židovská škola je dostupná v každom dobrom kníhkupectve na Slovensku a dá sa kúpiť aj prostredníctvom internetu v eshopoch kníhkupectiev.

Máte ďalšie plány na túto tému?

Moje ďalšie plány? Čaká ma rozsiahly výskum, vďaka ktorému sa opäť vrátim do obdobia vojnového slovenského štátu. Rada by som nadviazala na svoju predošlú prácu o Ústrední židov a urobila by som podrobnú expertízu činnosti tejto inštitúcie vrátane jej školského oddelenia. Je to beh na dlhú trať, ale pokiaľ budem mať energiu a podmienky na prácu, verím, že sa dopracujem k zmysluplnému výsledku.

PA-PT

Zajin adar v priestupnom roku

Pamätný deň narodenia aj úmrtia pro-roka Mojžiša, zároveň deň venovaný svätému spolku Chevra kadiša, ktorý mal a má v židovskej tradícii nezastupiteľné miesto pri sprevádzaní súvercov na ich poslednej ceste, sa v Galante tradične koná v prvom mesiaci adar v roku. Na vysvetlenie treba poznamenať, že v priestupnom roku, ako je aj tento, je v hebrejskom kalendári pridaný aj druhý mesiac adar. Podľa tradície sa Mojžiš narodil v druhom mesiaci adar, ale v Galante sa dodržiava tradícia pripomenúky tohto výročia v prvom adari, tento rok pripadajúci na 15. februára.

Na bohoslužbe v galantskej modlitebni sa zúčastnili súverci z mesta i okolia, z Bra-

tislavy, Dunajskej Stredy, Nítry, Komárna, Nových Zámkov, ba aj z maďarského Györu, medzi nimi rabín Baruch Myers, ktorý vystúpil aj s kázňou, hespedom. Vysvetlil historický význam tohto dňa. Medzi hosťami boli aj predstavitelia ÚZŽNO v SR a ďalší hostia.

Stretnutie je príležitosťou spomenúť si na súvercov, ktorí nás opustili v uplynulom roku. Hostia si pri modlitbe El male rachamim uctili pamiatku zosnulej Etely Kramerovej a Petra Fahna (Galanta), Heleny Pláňavskej, Andora Schenka a Barucha Vesselého (IL) z Dunajskej Stredy, Jacka Martina Haendlera, Jozef Neumanna a Tomáša Janovica z Bratislavy, Tomáša Teššera a Magdy Zádorovej z Košíc, Jozefa Klementa

z Košíc, Ivana Hoffmanna z Rimavskej Soboty a rodákov z Komárna, Ivana Horského a Erzsí Spilman Steinerovej, ktorá zomrela vo veku 101 rokov.

Po tradičnom programe bola príležitosť porozprávať sa s priateľmi a známymi pri chutnej rybacej večeri. Nasledujúci deň, v piatok dopoludnia, navštívili členovia galantskej chevry každú galantskú domácnosť a spomienku ukončili modlitbou pri hrobe rabína Leiba, zvaného podľa mesta, odkiaľ pochádzal, rabi Telc, na galantskom židovskom cintoríne.

Židovská náboženská obec v Galante ďakuje všetkým, ktorí prišli, aby zachovali starodávnu tradíciu a niesli posolstvo tohto dňa do ďalších rokov.

KP

Spomínanie v tieni stromov

V nedeľu 4. februára sme sa opäť zišli v sále Zoltána Wallensteina v Chudobinci, aby sme v rámci stretnutia Klubu Shalom spomínali na obeť holokaustu pri príležitosti Dňa pa-

miatky obetí holokaustu OSN a zároveň oslávili sviatok Tu Bišvat, nový rok stromov.

Návštevníkov - medzi nimi primátora mesta Bélu Keszegha - privítal koordiná-

Foto: Zoltán Kollár

tor Židovskej náboženskej obce v Komárne Tamás Paszternák. O novej publikácii s názvom Očití svedkovia sa so Zsófiou Farkasovou, hlavnou kurátorkou Maďarského židovského múzea a archívu, rozprával András Paszternák. Vypočuli sme si príbeh vzniku a poslania knihy, ktorá zhromažďuje traumatické svedectvá z get, koncentračných táborov a pracovnej služby, spoznali sme prácu hlavnej kurátorky a dozvedeli sme sa viac o štúdiách, ktoré sa v knižke nachádzajú.

V druhej časti programu sme si vypočuli prednášku rabína Ákosa Kuruczsa o sviatku Tu Bišvat. Súčasťou prezentácie, spojenej s premietaním, bolo aj posolstvo sviatku pre súčasnosť. Spoločne sme konzumovali päťnásť druhov ovocia a kôšer chlebíčky dovezené z Budapešti.

Podujatie sa tešilo pozornosti regionálnej a miestnej tlače.

PA

Zasadnutie vedenia obce

Dňa 7. februára 2024 sa v hybridnej forme, za účasti všetkých členov, konalo zasadnutie vedenia Židovskej náboženskej obce v Komárne. Hlavnými témami zasadnutia boli situácia fondov založených Ústredným zväzom židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, v rámci toho podrobne hodnotili bodovanie ŽNO v Komárne, ktoré obec dosiahla v roku 2023 v rámci „Komunitného fondu rozvoja“ a diskutovali o tohtoročnom projekte podávanom v rámci Fondu rozvoja Moreshet. Odznela správa o ďalších žiadostiach ŽNO v Komárne. Prioritou je organizovanie podujatí pri príležitosti 80. výročia holokaustu. Členovia s potešením konštatovali, že v poslednom čase začali pravidelne navštevovať naše podujatia viacerí súverci, ktorí predtým neboli aktívni. Boli by sme radi, keby natrvalo zostali členmi našej obce.

PT

Návšteva v klube Ajvé! Ajve! AI v službách komunity

Dňa 13. februára bol hosťom online Klubu Ajvé! Ajve! ŽNO v Komárne Dr. András Paszternák, technický riaditeľ študentského laboratória Lauder multiverzálny inovačný priestor (MIT).

Účastníci zo Slovenska, Maďarska, Izraela, Švajčiarska a USA sa mohli dozvedieť o vzdelávacích cieľoch laboratória, jeho projektoch a jeho aktuálnych aktivitách. Prostredníctvom praktických príkladov - o niektorých z nich sme sa učili v rámci nášho kurzu LAMA - sme spolu s publikom virtuálneho stretnutia skúmali vplyv umelej inteligencie na náš každodenný život. Večer sa skončil živou diskusiou.

Zdroj: summaccum.lauder.hu

Prezentácia knihy

Dňa 14. februára sa v Klube dôchodcov v Komárne pod organizačnou taktovkou Terézie Klemen konala prezentácia knihy Györgya Illésa Rekviem za členov pracovných zborov. Osudy hlavného hrdinu, autorovho príbuzného, sledujeme od narukovania v meste Nagykatá až po porážku na Done. György Illés vzdáva hold pamiatke 50 000 členov maďarských pracovných zborov, ktorí zahynuli na východnom fronte. Publikum tvorili najmä členovia klubu, našu obec zastupoval predseda Anton Pasternák s manželkou. V ten istý deň sa v knižnici Móra Jókaiho v Komárome uskutočnila beseda s autorom knižky.

Kladdenie vencov

V utorok 6. februára sa pri príležitosti 75. výročia úmrtia spisovateľa a publicistu Bélu Zolta konala spomienková slávnosť pri pamätnej tabuli umiestnenej na múre jeho rodného domu. Emese Számadó, riaditeľka Múzea Györgya Klapku, hovorila o hlavných míľnikoch tvorby a životnej dráhy Bélu Zolta. Veniec k pamätnej tabuli položil zástupca primátora mesta, Benca Vajda. Na pietnom akte sa z radov ŽNO v Komárne zúčastnil predseda Anton Pasternák a Dr. Tamás Novák.

Smútočné oznámenie

S ťažkým srdcom sme prijali správu z Izraela o úmrtí našej čitateľky Erzsi Spielmanovej. V roku 2022 sme jej aj na stránkach našich novín zablahoželali k 100. narodeninám: „Erzsi Spielmanová sa narodila 28. októbra 1922 v Komárne ako dieťa rodičov Imreho Steinerja a Ilony Steinerovej, mala aj mladšiu sestru Magdu. Počas holokaustu ju deportovali do Osvienčimu, kde zavraždili mnoho členov jej širšej rodiny, medzi obeťami bola aj jej matka. Po návrate do rodného mesta sa vydala za Mišihu Spielmana, ktorý bol tiež rodákom z Komárna. Po narodení prvého syna sa v roku 1949 presídlili do Izraela. Od počiatkov žila v kibuci Ma'anit. Má dvoch synov, jednu dcéru, desať vnúčat a devätnásť pravnúčat. K tomu, že sa dožila pekného jubilea, jej určite dopomohli dobré gény, šťastie a pevná vôľa. Chodievala na prechádzky, pravidelne plávala v bazéne, čítala, lúštila krížovky a sudoku.“

Zdieľame smútok rodiny, jej pamiatku si zachováme!

**vedenie Židovskej náboženskej obce v Komárne,
redakcia Spravodajcu**

Zlí Židia – predstavenie divadla Golem v Komárne

Dňa 12. februára sa v štúdiu Jókaiho divadla v Komárne predstavilo Divadlo Gólem z Budapešti inscenáciou Joshuu Harmona Zlí Židia v réžii Andrása Borgulu. Hru v Budapešti uviedli po londýnskej a New Yorskej premiére. Komédiu si pozrelo 16 členov Židovskej náboženskej obce v Komárne. Za zorganizovanie návštevy divadla a za vstupenky ďakujeme vedeniu obce.

Foto: golemkozpont.hu

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

Nástenka krátke správy

ŽNO v Komárne, Klub Shalom a vydávanie Spravodajcu podporili: Anna Kissová (Bratislava), Ondrej Földes (Bratislava), ŽNO Dunajská Streda, Zuzana Šajmovičová (Piešťany), Alexander Wohlstein (Bratislava), Judita Jarossová (Bratislava), František Schmidek (Viedeň), Réka Horváth-Jobbágy, MUDr. Ferenc Balázs, Vilma Szalay, Anna Bóza a anonymní darcovia. Ďakujeme!

Mesto Komárno aj v tomto roku podporilo činnosť Klubu Shalom. Ďakujeme!

V termíne sme zadali objednávky na macesy a ďalšie pesachové produkty. Dodanie tovaru očakávame v marci.

Slovenská pošta kvôli vojne počas niekoľkých mesiacov nedoručovala listy do Izraela. Začiatkom roka túto prekážku odstránili a našim izraelským čitateľom sme spätne doručili všetky zmeškané čísla našich novín.

Naša obec aj v tomto roku pomáhala počas zimnej starostlivosti o komárňanských bezdomovcov. Prácu v rámci komunity koordinoval Zoltán Kollár.

Foto: Judit Székely

Spravodajca – mesačník ŽNO v Komárne, založené v roku 5756. (1996), **šéfredaktor:** Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci:** Magda Saláth, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava:** Richard Saláth, **jazyková korektúra:** Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), **tlač:** Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, **e-mail:** kile@menhaz.sk, **tel./fax:** 00421/35/7725-355. **Registračné číslo:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. **Periodikum je nepredajné.**

SPRAVODAJCA

FEBRUÁR 2024 – ŠVÁT-ADAR I. 5784.

MESAČNÍK ŽNO V KOMÁRNE

XXII. REG. ROČNÍK. 2. ČÍSLO, 333. ČÍSLO

SPOMIENKA A OSLAVA V KOMÁRNE

V TIENI STROMOV

„V druhej časti programu sme si vypočuli prednášku rabína Ákosa Kuruczsa o sviatku Tu Bišvat...“

3

ZASADNUTIE

„Členovia s potešením konštatovali, že v poslednom čase začali pravidelne navštevovať naše podujatia viacerí súverci, ktorí predtým neboli aktívni.“

3

ŽIDOVSKÁ ŠKOLA

„Začala som skúmať vývoj židovského školstva, ako aj politické a spoločenské podmienky, ktoré ovplyvňovali jeho existenciu...“

4

O oslavách sviatku Purim

Židovská náboženská obec v Komárne touto cestou srdečne pozýva každého na oslavy Purimu, ktoré sa budú konať **v nedeľu 24. marca 2024 o 14.30 hodine** v sále Zoltána Wallensteina v Chudobinci.

Program podujatia:

- Čítanie Megily (Knihy Ester) – rabín **dr. Ákos Kurucz**
- Koncert skupiny **Debrecen Dixieland Jazz Band** v sále Zoltána Wallensteina
- Slávnostná tombola a tradičné jedlá

Srdečne pozývame všetkých záujemcov. Tí, ktorí prídu v kostýmoch alebo v maskách/škraľkách, dostanú darček!

Debrecen Dixieland Jazz Band

Formácia Debrecen Dixieland Jazz Band už od svojho založenia dostávala množstvo pozvaní z domova i zo zahraničia a od roku 1985 je pravidelným účastníkom Debrecínskych jazzových dní. Za 40 rokov svojej existencie odohrala kapela viac ako 1 200 koncertov a zožala veľký úspech takmer vo všetkých európskych krajinách, ako aj dvakrát v samotnej domovine džezu, v Spojených štátoch a v centre žánru, v New Orleans.

Pôsobenie formácie ocenili viacerými cenami: Zlatá medaila župy Hajdú-Bihar, Csokonaiho Cena venovaná mestom so župným právom Debrecín, Cena pre kultúru mesta Debrecín, Cena divákov Jazzovej súťaže Megéve. Debrecen Dixieland Jazz Band je tiež súčasťou Hodnôt debrecínskeho dedičstva.

Pesach - séderový večer

Židovská náboženská obec v Komárne aj v tomto roku zorganizuje tradičný séderový večer, ktorý sa bude konať v pondelok, dňa **22. apríla 2024** (prvý séderový večer) **o 18. hodine** v budove Chudobinca. Večerom bude sprevádzať Mihály Riszovannij. Kóšer večeru zabezpečíme z Budapešti.

Registrácie prijímame do 15. marca 2024 na sekretariáte alebo na adrese kile@menhaz.sk.

